

Tanulunk egymásról, egymástól

A Szent-Györgyi Albert Agóra Kárpát-medencei kapcsolatai

A szegedi Szent-Györgyi Albert Agóra Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzatának közművelődési intézménye, kulturális központ. Az 1997. évi CXL. törvény 2017. évi módosítása értelmében mind a hét közművelődési alapszolgáltatásnak igyekszik eleget tenni a megyeszékhelyen belül, és lehetőség szerint azon túl is. Az épületet 2013-ban adták át, elődje a Százszorszép Gyermezház volt, amely az intézménybe integrálódott. Agóraként kitágultak a lehetőségeink, bővült a feladatellátásunk, illetve az általunk megszólítani kívánt célcsoport köre is. Igyekszünk ugyanis a karon ülő kisgyermektől a nyugdíjasig mindenkinek lehetőséget kínálni a szórakozásra, szórakozva tanulásra, közösséghez való tartozásra. Sokszínű programjaink sokszínű közönséget vonzanak, az egészen kicsiktől a legidősebb korosztályig; törekvésünk, hogy mindenkinek tudjunk valami újat, pluszt adni a mindennapokban.

Intézményünk nemcsak a város többi kulturális és oktatási intézményével igyekszik szorosan együttműködni, de megyei, illetve országos szintű együttműködésekben is szerepet kíván vállalni.

Ezen felül pedig a határainkon túl élő magyar közművelődési, kulturális és oktatási feladatokat ellátó intézmények, civil szervezetek egy részével is jó szakmai és baráti kapcsolatot ápolunk már hosszú évek óta.

Szeged városának földrajzi elhelyezkedéséből, történetiségéből adódóan is felelősséget kell vállalnia a határainkon túl élő, szomszédos magyar közösségekért, a velük való kapcsolattartásért. Testvértelepüléseink az elcsatolt területekről: Vajdaságban **Szabadka**, a romániai Bánságban **Temesvár**, Erdélyben **Marosvásárhely**, Kárpátalján pedig **Rahó** városa.

A Kárpát-medencében működő magyar művelődési intézményeknek, civil szervezeteknek, oktatási intézményeknek – attól függően, hogy melyik országban, illetve hogy szórvány- vagy tömbmagyar-ság körében működnek-e – nagyon különböző a helyzetük, a kihívásaik, és ebből adódóan sokszor az alapvető feladataik is eltérőek. Ennek tudatában és éppen ezért is tartjuk fontosnak a határon átvélt partnerségeket, hiszen egymás megismerésével, a különbözőségek felismerésével is tanulhatunk egy-

másról, egymástól, és persze mindenképpen saját magunkról. Hiszen közös történelmünk és kultúránk, a diverzitásunk mellett, olyan kapcsolódási pontok, melyek közös célokat is hoznak létre.

A Szent-Györgyi Albert Agóra határon átvélt együttműködéseire példák azok a rendezvények, melyeken évek óta vannak résztvevők a határon túlról is. Ezek egyike az **Országos Gyermekek és Ifjúsági Néptáncfesztivál**, melyet az utóbbi három évtizedben nemcsak magyarországi, de határon túli, elsősorban vajdasági tánccsoportok részvételével szerveztünk meg. A szemlét még Százszorszép Gyermezházként kezdtük el meghirdetni, először 1991-ben került rá sor. A vajdasági résztvevők régóta visszajáró vendégeink és partnereink. A fiatalok érdeklődésének, motivációjának fenntartása és a csoportok szakmai fejlődésének lehetősége minden minősítő megjelenés és verseny céljai között szerepel, határainkon innen és túl. Jó lehetőség a Néptáncfesztivál közösségeink találkoztatására: az azonos érdeklődésű, mégis máshonnan érkezett fiatalok találkozása, barátságok születése nagyon fontos hozadéka a

rendezvénynek – a szakmai megjelenés és fejlődés lehetősége mellett.

A **Szászország Mesegyűri Népmesemondó Verseny** résztvevői között is rendszeresen szerepelnek vajdasági gyermekek és felnőttek. Gyermekek pályázatokra, illetve felnőtt alkotói pályázatokra több alkalommal is érkeztek már be pályamunkák határainkon túlról.

Ezekben az esetekben a vetélkedők, kiírt pályázatok egyaránt célcsoportjuknak tekintik a helyi, megyei, magyarországi és Kárpát-medencei művészeti vagy egyéb tevékenységet folytató magyar közösségeket. A hagyományápolással, népművészettel kapcsolatos, de akár az egyéb tevékenységeket – amelyek nem helyi szintűek, hanem szélesebb kört kívánnak megszólítani – nem feltétlenül megyei vagy magyarországi regionális, hanem Kárpát-medencei regionális körben érdemes értelmezni. A Dél-Alföldön, a Tisza mentén elhelyezkedő településként szoros kulturális kapcsolatban vagyunk Vajdaság Tisza menti településeivel, de a Duna-Tisza közti homokhátság tanyás településeinek azonos történeti, kulturális háttere is összeköt minket népművészeti szempontból. A közös kulturális gyökerek ma is megfigyelhetők, éppen ezért fontos, hogy így is tekintsünk rájuk. Az örölt paprika, a hímzett papucs nemcsak Szeged, hanem például Horgos örökségei között is szerepel.

Az azonos gyökerekből merítve, ezek mentén szeretnénk a későbbiekben kibővíteni népművészeti tevékenységeinket, népzenei együttesek és népdalkörök megszólításával. Azonban nemcsak Csongrád-Csanád megye közösségeit, hanem az egész Dél-Alföld térségét szeretnénk megszólítani, beleértve a történeti Bácskát és Bánságot.

Kárpát-medencei kiterjedésű tevékenységeink között szerepel még a **magyarországi közösségek „kiutaztatása”** is. Az 1990-es évek óta szinte évente szervezünk

Határtalan kirándulás Kolozsvárra

olyan kirándulásokat, ismeretterjesztő vetélkedőket Kárpátaljára, Vajdaságba és a romániai magyarlakta területekre, melyek során a résztvevők betekintést nyerhetnek a helyi kultúrába, a közösségek életébe, mindennapjaikba. Néhány nap kevés a komplex kép kialakításához, de fontos a magyarországi közösségek látókörének tágítása, egy-egy határon túli magyar közösség megismerése, a látnivalók, kulturális emlékek megtekintése, ismerkedés, barátkozás; örök emlék lesz minden résztvevő számára. A Határtalan kirándulások pályázat megjelenése óta rendszeresen segítjük a szegedi általános és középiskolákat útiterv összeállításával, a kirándulás megszervezésével, megvalósításával.

Az elmúlt időszak megnehezítette a határon túli csoportos kirándulások szervezését, azonban terveink között szerepel további területek megismerése, bejárása. Friss ismeretségünknek köszönhetően már tervezzük Muravidék és az ott élő magyar közösségek megismerését.

Nyaranta mi is fogadunk egy kisebb gyermekcsoportot Rahó testvérvárosunkból, akik valamely tematikus vagy az önkormányzati tábor programjába kapcsolódnak

be, illetve kirándulásokon vesznek részt Szegeden és környéken.

A **Fiatalok Határtalan Kavaládja** az egyik olyan jó gyakorlat, ami együttműködéssel, a partnerek közös munkájával valósulhatott meg. Célja Csongrád-Csanád megyei, szabadkai és aradi szakmai szervezetek együttműködésének erősítése közös szakmai program megvalósítása során. A közös projekt erősítette a fiatalok egy-egy település vagy közösség iránti szerepvállalását. Kezdeményezésük alapján szakmaiságra épülő népzenei, néptáncos, honismereti programok valósultak meg. Együttműködő partnereink voltak: a Csongrád Megyei Népművelők Egyesülete, a szabadkai Népkör Magyar Művelődési Központ, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének Arad megyei szervezete és a Szegedi Tudományegyetem Felnőttképzési Intézete. A programok három országban, három helyszínen, 2016 tavaszán és őszén valósultak meg a fiatalok aktív részvételével, szervezésével. A fiatalok programszervező készségének, képességének fejlesztése, az animációs technikák alkalmazása, a közösségépítés tudatos fejlesztése minden területen igényként fogalmazódott meg. Az együttműködő szervezetek tagjai

A Tambura mese pályázat egyik állomása a Vajdaságban

már korábban is szerveztek önállóan vagy kisebb segítséggel programokat saját közösségeik számára. A szervezetek kulturális ismeretei bővültek, információs rendszerük, együttműködési, kommunikációs, elfogadási készségük fejlődött. A projekt valamennyi eseménye és azok megszervezése erősítette az adott közösséget, a szervezeten belüli közös munkát, a szakmai innovációt, valamint közösen megoldandó feladatokat állított eléjük. Minden szervezet esetében jelentős szemléletváltozást eredményeznek a hasonló programok, hiszen a fiatalok szerepvállalását segítik elő. A szervezetek kapcsolatrendszere, módszertani tevékenysége jelentősen erősödött a projekt megvalósítása során.

Kisebbségi volumenű jó gyakorlattalunk egy **három országban megvalósuló gyermekkoncert-sorozat**. A vajdasági Pendergő Tamburazenekar Tamburamese – Szlavóniától a Bánságig című koncertjét hallgathatták meg a szegedi, ludasi, törökkanizsai, adai, temesvári és aradi gyermekek. A zenekar 2015-ben alakult, tagjai gyermekkoruktól fogva népzenevel foglalkozó

vajdasági fiatalok. Repertoárjukban a magyar, illetve a délszláv tamburazene is egyaránt fontos szerepet tölt be, mivel Délvidéken az együtt élő nemzetiségek egymás kultúrájára is hatást gyakoroltak. A Tamburamese – Szlavóniától a Bánságig című koncertsorozat kifejezetten a fiatalabb generációhoz hozta közelebb a tamburazene világát határon innen és túl. A hangszerbemutatóval színesített koncert mesélt a tambura történetéről, a zenekarokról, a hangszerekről, hagyományainkról. Partnereink voltak az adai Vadvirág Hagyományápoló Kör, a törökkanizsai Tiszagyöngye Művelődési Egyesület, a ludasi Ludas Matyi Művelődési Egyesület, az aradi Csiky Gergely Főgimnázium és a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum. Célunk az volt, hogy gyermekeink a Dél-Alföldön, Bácskában és a Bánságban egy vidám mulatság során ismerjék meg ezt a nagy múltú hangszert és vele kapott örökségünket.

A projekt terve két ötlet találkozásával született meg, hiszen a zenekar már régóta tervezte, hogy a tambura hangszer fejlődését, a zenekarok kialakulását szeretné közérthetően, ismeretterjesztő jelleggel népszerűsíteni, és egy koncertélménnyel bővíteni, intézményünk pedig fő profilunkhoz igazodva – a kisebbeket szerette volna megszólítani. Így született meg a Tambura+mese=Tamburamese, mely Szlavóniától a Bánságig nemcsak időbeli, hanem földrajzi barangolásra is hívta a lelkes hallgatóságot. Egy nem várt, de fontos hozadék, hogy a vajdasági fiatalokból álló, feltörekvő zenekar elkezdett gyermekeknek szóló programokkal foglalkozni, illetve ők maguk is

elutazhattak az általuk kevésbé ismert Arad és Temesvár városokba. Ezen területek közösségei pedig találkozhattak az általuk ma már kevésbé ismert, de helyi múlttal is rendelkező hangszercsoporttal. A Bánság területein szintén létezett a tamburakultúra, de sajnos már nem él a közösségekben. A koncertek minden helyszínen nagyon sikeresek voltak, sikerült mosolyt csalni a gyermekek arcára, több helyen táncra is perdültek. A mostani helyzetben még fontosabbnak tekintettük elvinni hozzájuk a mesét, egy kis zenét, táncot, a közös kultúránk egy szeletét, egy pillanatra jelenné varázsolva közös múltunk meséjét.

Jövőbeli tervünkkel eddigi partnerkapcsolatainkat kívánjuk megerősíteni, újabb együttműködések generálni. **Határtalan Pár-Beszéd** címen egy olyan fórumot szeretnénk életre hívni, mely havi-kéthavi rendszerességgel (előre online) értekezletek, találkozók segítségével biztosít lehetőséget a közös munkára, ötletelésre, jó gyakorlatok megosztására. A jelenleg is zajló megbeszélések mellett tervezünk egy szakmai konferenciát, melyet egy hosszúhétvégén, lehetőség szerint 2022 tavaszán valósítunk majd meg a mórhalmai Kapocs Népfőiskola és több határon túli partner bekapcsolódásával.

Célunk, hogy egymás kultúrájának, helyzetnek megismerésével, egymás elfogadásával a Kárpát-medence kultúrájának gazdagságát jelentő sokszínűségünk és hasonlóságaink is hangsúlyt kapjanak, és így, egymást segítve a nehézségek leküzdésében, erősebbek legyünk közös céljaink elérése érdekében – határtalanul.

ORBÁN HEDVIG 1987 óta dolgozik Szegeden közművelődési szakemberként. 1992-től a Százszorszép Gyermekház, 2012-től a Szent-Györgyi Albert Agóra igazgatója. Óraadóként tanít a Szegedi Tudományegyetem Művelődéstudományi Intézetében. A közművelődési munka minden szeletét örömmel végzi. Elkételezett a határainkon túli magyarok területre történő utazások szervezése iránt.